

SZAKFOLYÓIRATOK NAGY-BRITANNIÁBÓL

BALÁZS SÁNDOR

Nehéz feladat lemérni vagy értékelni azokat a szakmai kapcsolatokat, amelyek a magyar könyvtárosokat és a tudományos-műszaki tájékoztatás dolgozóit az angliai időszaki kiadványokhoz fűzik. Éppen ezért egy ilyen – a címben jelzett – rövid áttekintés csak a szubjektív válogatás és a vázlatos ismertetés igényével léphet fel.

Már ezer folyóirat

Különböző vizsgálati adatok megegyeznek abban, hogy a századfordulón 17 könyvtári szaklap jelent meg a világon. Ebből 11 volt angol nyelvű, és négyet Nagy-Britanniában adtak ki.

A második világháború után 1946-ban a könyvtári folyóiratok száma már 170 körül mozog, s ezekből 115 angol nyelvű. Az ettől az időtől kezdve exponenciálisan növekvő folyóiratkiadás következménye, hogy 1950 körül már megjelennek a szakma első referáló lapjai is. 1947 és 1966 között újabb 306 szakmai lap látott napvilágot. Az alapvetően folyóiratjellegű időszaki kiadványok mellett ekkor szaporodnak el a különféle hirdók, egyesületi közleményeket és más szakmai híreket közlő orgánumok. Ezek teljességre törekvő jegyzékbe foglalására még nem történt kísérlet. (Kizárólag angol nyelvű kiadványokat sorol fel Sharp, J. R.: *A select list of newsletters in the field of librarianship and information science*. London, British Library Research and Development Dep. 1981. 53 p. /British Library research and development reports. 5630./)

A Nemzetközi Dokumentációs Szövetség (FID) "*Library, Documentation, Archives Serials*" címen megjelenő jegyzékének 4. kiadásában (1975), majd az *Ulrich's International Periodicals Directory 1981* vonatkozó fejezeteiben a felsorolt könyvtári, tájékoztatási szakmai folyóiratok száma egyaránt megközelíti az ezret. Ebből 80 körül mozog a Nagy-Britanniában megjelenők száma.

Mi van meg hazánkban?

Az OSZK központi folyóirat katalógusának adatai szerint a szigetországban megjelenő szakmai lapok közül az alábbiak találhatóak meg egy, vagy több példányban Magyarországon.

Aslib Information	Interlending Review
Aslib Book-List	International Cataloguing
Aslib Proceedings	Journal of Documentation
Assitant Librarian	Journal of Information Science
Audio-Visual Librarian	Journal of Librarianship
BLLD Announcement Bulletin	Law Librarian
BLL Review	Library
Book Collector	Library Acquisition: Practice and Theory
The Bookseller	Library Association Record
Bookbird	Library Association Yearbook
British Library. Annual Report	Library Bulletin
British Library. Bibliographic Services. MARC News.	Library History
British Library Journal	Library and Information Science Abstracts
British Library. Research and Development Newsletter	Library Management
British National Bibliography Catalogue and Index	Library Review
Education Libraries Bulletin	Microdoc
Journal of Research in Reading	New Library World
Focus on International and Comparative Librarianship	Program: News of Computers in British Libraries
Information and Library Management	Research in Librarianship
Information Processing and Management	Quarterly Bulletin of International Association of Agricultural Librarians
	Radials Bulletin
	School Librarian

Ízelítő a jelentősebbekből

Az angol lapok a hagyományos könyvtári témákat fokozatosan egészítették ki a tájékoztatástudomány (information science) legkülönbözőbb kérdéseivel. Ezt a változást általában már címeikben, illetve címváltozásaikban is kifejezik.

A következőkben a nemzetközileg és Magyarországon legjelentősebbnek tartott lapok közül mutatunk be néhányat.

Aslib Proceedings

Az Aslib lapja. Megjelenik havonta, 1949 óta. 1973-ban vált ki belőle az ASLIB INFORMATION, amely az egyesület rövid híreit és közleményeit tartalmazza. A szerkesztő bizottság elnöke: Heather Taylor; a szerkesztőség címe: 3 Belgrave Square, London SW1X 8PL.

Rendszeresen közli az egyesület különböző szakmai összefüggéseit, értekezleteit és konferenciáin elhangzott előadásokat és viták összefoglalását. Foglalkozik a kiterjedt oktatási tevékenység ismertetésével és közreadja a szakemberek gyakorlati kérdéseket tárgyaló cikkeit is.

Leggyakoribb tárgykörei: az információs munka irányításának kérdései; a meglévő információs termékek és szolgáltatások alkalmazásának ismertetései; esettanulmányok

különböző információs szervezetekről és szakkönyvtárakról. Példák cikkeiből: Az online keresés költségeinek tervezése – A könyvtári polcszükséglet becslésének módszerei stb.

Education for Information

Alcíme szerint: A könyvtártudományi és tájékoztatástudományi oktatás és képzés nemzetközi szemléje. Főszerkesztők: R. F. *Guy* és J. A. *Large*; a szerkesztőség címe: College of Librarianship Wales, Aberystwyth, Wales. 1983-ban indult, megjelenik negyedévenként.

A lap célja, hogy – nemzetközi fórumként – elősegítse a könyvtár- és tájékoztatástudomány "oktatási és képzési sajátosságaira vonatkozó eszmék és gyakorlati tapasztalatok cseréjét". Ezen a területen átfogó képet kíván nyújtani a különböző programok elméleti alapjairól, orientációjáról és tartalmáról.

A hagyományos oktatási intézmények munkáján kívül nagy figyelmet fordít a könyvtárak és információs intézmények ilyen irányú belső tevékenységére, az adatbázis-előállítók, valamint a szakmai egyesületek stb. képzési formáira is, különös tekintettel az információs ipar új technológiájának megismertetésére. Példák cikkeiből: Állandó szempontok a könyvtárosoktatásban – A tájékoztatástudomány "dokumentum-központú" és "információ-központú" oktatása.

Journal of Documentation

Az Aslib lapja; indulása 1945, megjelenik negyedévenként. A szerkesztő bizottság elnöke: J. R. *Sharp*; a szerkesztőség címe: mint az Aslib Proceedings-nél.

A szakmai ismeretek "rögzítésének, szervezésének és terjesztésének" kérdéseivel foglalkozó lap. Nemzetközileg is nagy tekintélyt szerzett magának. Eredeti cikkeket ad közre a dokumentáció, a könyvtárügy és a tájékoztatástudomány legkülönbözőbb elméleti és gyakorlati kérdéseiről. Foglalkozik "a bármilyen formában rögzített információk kivonatolásával, elemzésével és terjesztésével; a tájékoztatásban érdekelt általános és szakmai intézményekkel és rendszerekkel; az információfeldolgozás és kommunikáció társadalmi környezetével; és maguknak az információknak a természetével, belső tulajdonságaival." Igen jelentős a szemle rovata, amely kritikai elemzést ad a különböző szakmai kérdésekről. Példák cikkeiből: A társadalomtudósok igényei és felhasználói szokásai – Program az információs szolgáltatások értékeléséhez.

Journal of Information Science

Az Institut of Information Scientists lapja. Szerkesztő: A. *Gilchrist*; a szerkesztőség címe: Harvest House 62, London Road, Reading, Berkshire. (A nemzetközi szerkesztő bizottságban magyar tag: *Balázs Sándor*)

Az egyetemi végzettséggel és szakmai gyakorlattal rendelkező tagságot tömörítő egyesület kezdetben sokszorosított körleveleket adott ki. Ezt váltotta fel 1967-ben a THE INFORMATION SCIENTIST című folyóirat, amely 1978 óta jelenik meg mai címén, mostani formájában, évente tíz alkalommal.

A lap beszámol a gépi és manuális információs rendszerek fejlődéséről. Értékeli őket, különösen abból a szempontból, hogy a rendszerek miként befolyásolják és támogatják a tudományos kommunikációt, a technológia átvételét és az innovációs folyamatot. Feladatának tekinti, hogy bírálja azokat a hipotéziseket, amelyek nem megfelelően bizonyítottak vagy nem váltak be a gyakorlatban. Mindezekkel segíteni kívánja "az információs szakemberek egységes szemléletének kialakítását az alapvető kérdésekben." A lapot magas színvonalú kritikai hangvétel is jellemzi. Példák cikkeiből: Könyvtárak és információs szolgáltatás Kínában – Információkeresés automatikusan előállított referátumok teljes szövegében.

Journal of Librarianship

Alcíme szerint "a könyvtártudomány és tájékoztatástudomány nemzetközi szemléje". (Nemzetközi jellegét mutatja az is, hogy előfizetőinek kétharmada külföldi.) Kiadja a Library Association; a szerkesztőség címe: 7 Rigmund Street, London WC1E. A szerkesztő bizottság vezetője: K. A. Stockham. Megjelenik negyedévenként, indulása: 1970.

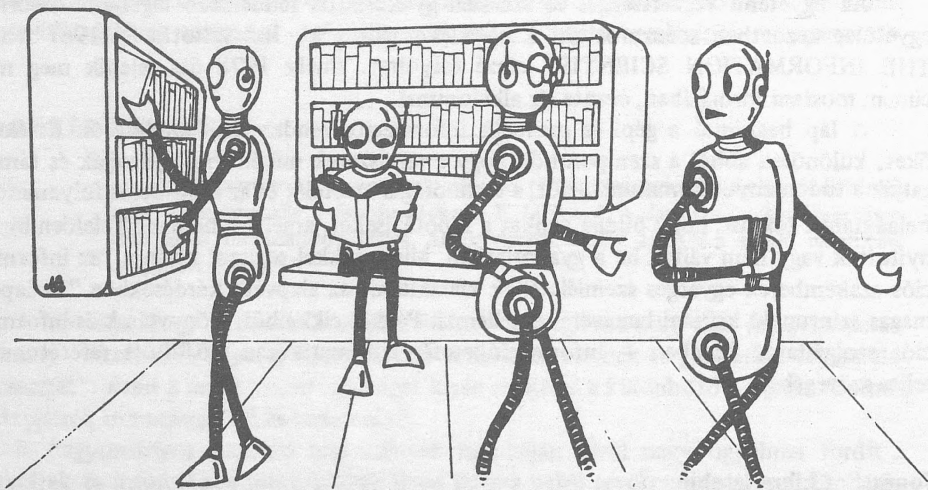
Beszámolókat és vitaanyagokat közöl a könyvtártudomány és tájékoztatástudomány fejlődését érintő kérdésekről. Feladatának tekinti, hogy kritikai értékeléseket adjon a legújabb szakmai kiadványokról. A legfontosabb témákról összefoglaló jellegű szemléket ad közre és különös figyelmet fordít a terület kutatási és fejlesztési eredményeinek ismertetésére is. A lap mikrokiadvány formájában is megrendelhető. Példák cikkeiből: Lengyel könyvtárak Londonban és Párizsban – A PRECIS és a KWICK indexek összehasonlítása – A magyar könyvtári rendszer stb.

Library Association Record

A Library Association "hivatalos" lapja. A szerkesztő bizottság elnöke: T. M. Featherstone; a szerkesztőség címe: mint a Journal of Librarianship-nél. A könyvtárügy egyik legrégebbi lapja (1899), havonta jelenik meg.

Elsősorban rövidebb cikkeket közöl, azonkívül könyvismertetéseket (melyek a gyarapításnál igen jól felhasználhatók), rendezvénynaptárt és az egyesület különböző híreit. Az angol lapokra jellemzően rendszeres rovata a "Levelek a szerkesztőhöz", amelyben a legkülönbözőbb gyakorlati kérdéseket vetik fel, de különböző szemszögből.

Felfogásának jellemzésére közöljük a lap egyik karikatúráját, melynek felirata: "És még azt mondták, hogy a 80-as évekre elavul a könyv szerepe!"

Példák cikkeiből: A technológiai sovinizmus nem sodorhatja el alapelveinket! – Az oktatás helyi eredményeit csak az együttműködés biztosíthatja.

* * *

A primér cikkeket és tanulmányokat közlő néhány lap bemutatása után nem hagyhatjuk ki a szakma két fontosnak – ha nem legfontosabbnak – tartott, a szakirodalomban való eligazodást segítő referáló folyóiratának ismertetését.

Library and Information Science Abstracts (LISA)

Kiadója a Library Association; (címe mint az előző két folyóiratnak) 1950 és 1968 között LIBRARY SCIENCE ABSTARCTS néven jelent meg, 1969-től mai címével. Havonta jelenik meg 1982 óta. Szerkesztője: N. L. Moore.

Jelenleg évi 6000 referátumot közöl (1979-ben még csak 4000-t). Saját osztályozási rendszere szerint csoportosítja a tételeket, melyeket minden számban név- és betűrendes tárgyszó index egészít ki. Indexei évi kumulációban is megjelennek. Az 1976–1980 közötti éveket tartalmazó – külön kiadásban megjelent – kumulált indexe 20 250 referátumra terjed ki.

A közkedvelt névén LISA-nak rövidített lap mikrofilmlapon is megjelenik, 1979-től pedig mágnesszalagon is kapható. Online formában elérhető a DIALOG, SDC/Orbit adatközpontokban, amelyek Magyarországról is több helyről elérhetők.

Referál monográfiákat, disszertációkat, reportokat, folyóiratcikkeket és konferencia-anyagokat. Az USA-ból megkapja az NTIS (National Technical Information Service) vonatkozó kutatási jelentéseinek referátumait és legújabbban az angol PIRA (UK Research Association for the Printing and Related Industries) a telekommunikáció, a videotex, a

szövegfeldolgozás, az elektronikus újság, és a telekonferencia dokumentumainak válogatott referátumait.

Current Research in Library and Information Science

1974-től RADIALS (Research And Development Information And Library Science) címen jelent meg. Új nevét 1983-ban kapta. Kiadja a Library Association. Megjelenik negyedévenként; 1983-tól mágnesszalagon is kapható.

A címváltozással egyidejűleg bejelentette, hogy fokozza nemzetközi jellegét, és az előzőeknél több nem angol adatot fog majd közölni.

Beszámol a könyvtárügy, tájékoztatástudomány, levéltárügy, dokumentáció és egyéb területek információs vonatkozású, folyamatban levő fejlesztési és kutatási munkáiról. Rendszeresen kiegészített, naprakész információkat tartalmaz az említett területek elméleti és gyakorlati fejlesztéséről, az információkeresés magasszintű modelljeitől kezdve az egyes könyvtárak helyi vizsgálatáig. Ismerteti a különböző szintű disszertációkat, posztgraduális egyetemi dolgozatokat és a kutatócsoportok munkáit.

Az egyes rekordok a következő adatokkal jelennek meg: a kutatók és fejlesztők nevei; kutatóhelyek; időtartam; pénzügyi alapok; referenciák; rövid leírás; bővebb felvilágosítás elérhetősége.

Minden számot szerző szerinti, kutatóhelyek szerinti és tárgyszavas indexek egészítik ki. Az éves kumulált indexeket a decemberi számban adják közre.

HAZAI SZERZŐK ANGOL FOLYÓIRATOKBAN:

BUDAY, George: Some more notes on Nicholas Kis of the "Janson" types. = *Library*. 29.vol. 1.no. 21–35.p.

HEINZELMAN Emma: Three Hungarian graphic artists. = *Bookbird*. 17.vol. 1979. 2.no. 63–64.p.

KAMARÁS István – NAGY Attila: Reading research in Hungary. = *Journal of Research in Reading*. 4.vol. 1981. 2.no. 81–91.p.

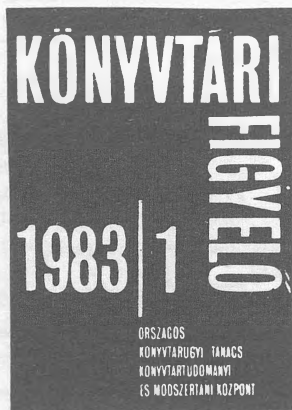
KAMARÁS István: Reading research in Hungary, 1962–1972. = *Research in Librarianship*. 5.vol. 1974. 27.no. 87–103.p.

KOVÁTS Miklós: Modern books, new subjects in recent children Hungarian children's literature. = *Bookbird*, 1979. 3.no. 18–21.p.

PINTÉR Márta: Library science research in Hungary. = *Research in Librarianship*. = 5.vol. 1975. 30.no. 185–191.p.
valamint ugyanitt: 6.vol. 1976. 31.no. 20–32.p.

SÖVÉNYHÁZI Csilla: Investigation of professional information demands and the users. = *Research in Librarianship*. 5.vol. 1975. 30.no. 192–204.p.

Hirdetés a LISA-ban

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ (Library Review)

Bi-monthly journal of the Hungarian Council of Libraries and the Centre for Library Science and Methodology

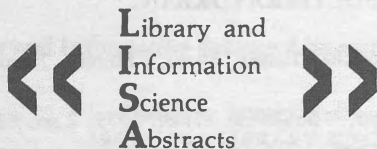
Contributions of Hungarian and foreign authors, subject surveys, abstracts, book reviews etc.

Abstracts in English, German and Russian. Annual author and subject index in English and Russian.

Available by international exchange of publications.

Editor: National Széchényi Library Centre for Library Science and Methodology. H-Budapest, Muzeum utca 3. 1827.

**A comprehensive abstracting service
in library and information science**

***international scope and unrivalled coverage**

LISA provides English-language abstracts of material in over twenty languages. Its serial coverage is unrivalled; 450 titles from 60 countries are regularly included and new titles are frequently added.

***rapidly expanding service which keeps pace with developments**

LISA is now available monthly to provide a faster-breaking service which keeps abreast of a swiftly changing field. The number of abstracts included has increased by more than 50% in two years.

***extensive range of non-serial works**

including US Government Reports (provided by the National Technical Information Service), theses, conference proceedings and monographs.

***wide subject span**

from special collections and union catalogues to word processing and videotex, publishing and reprography.

***full name and subject indexes provided in each issue**

abstracts are chain-indexed to facilitate highly specific subject searches.

***available in magnetic tape, on-line and in conventional hard-copy format**

Hirdetés a Könyvtári Figyelőben